

TVÆRPILEN

VESTEGNENS AMATØRARKÆOLOGISKE FORENING PROGRAM FORÅR 2024

Fyrsten fra Ishøj

Foto er venligst udlånt af Kroppedal museum

FORMAND ANN WELLING

WEBSITE : [WWW. TVAERPILEN.DK](http://WWW.TVAERPILEN.DK)

FORMANDEN HAR ORDET

Det er lidt vemodigt at skrive min sidste "Formanden har ordet" efter 12 år som formand for Tværpilen. Men nu er det på tide at overdrage arbejdet til yngre kræfter! Det er bedre selv at stoppe, end at blive stoppet med bemærkninger om at være blevet for gammel! Jeg har nydt arbejdet i alle de 12 år, og synes, at Tværpilen stadig er en dejlig og velkørende forening.

Efteråret 2023 har været velykket. Der har været foredrag om en udgravning i nærheden af Odense, om betydningen af de mange detektorfund, og om udgravninger i Kastellet. Et inspirationsmøde for arkæologiske foreninger på Sjælland, arrangeret af DAA, har allerede båret frugt, da 6-8 personer fra Detektorforeningen Sjælland dukkede op til detektorforedraget! (DAA Danske amatørarkæologer er en paraplyorganisation for alle danske arkæologiske foreninger, der bl.a. udgiver det glimrende blad "Fund og Fortid"). Detektor- og især gravegrupperne har haft rigtig travlt. Deres beretninger står længere inde i bladet.

Forårets foredrag kan I også læse om i bladet, jeg tror de bliver rigtig spændende, og lidt anderledes, da vi denne gang inddrager en roman og romanens forfatter!

Vi planlægger igen en kør-selv-tur til foråret, evt. d. 26. maj, men ved endnu ikke hvor den skal gå hen. Og måske kan det lykkes at arrangere en tur til Moesgaard igen, men det må nok blive i DAA-regi.

Vi er i nær kontakt med Kroppedal, hvor der er gang i store udgravninger m.m. Hold øje med deres hjemmeside! Kroppedals Museumsforening har i den grad brug for frivillige, der kan hjælpe lidt eller meget med have, registrering, opsætning af udstillinger og meget andet! Ring til Mads Thernøe på 3025 4890!

Til slut vil jeg igen, igen opfordre jer til at møde op til foredrag og ture! Og tak for de mange gode år, vi har haft sammen!

Ann Welling

BERETNINGER FRA GRUPPERNE

GRAVEGRUPPEN

juli-december 2023

Tekst af Julia Bjørneboe og Nina Nyberg

Kroppedal Museums arkæologer har haft gang i flere parallelløbende udgravninger. Tværpilens gravegruppe er blevet inviteret med til flere af dem, herunder udgravningen ved Kildedal. I udgravningsdelen syd for Måløv Byvej fandt arkæologerne mange interessante anlæg bl.a. stolpehuller fra en meget langt dobbelt Palisadehegn, nogle flintredskaber og mange keramikfragmenter og også en stor del af en smuk krukke fra jernalderen samt en mindre gravplads. Gravegruppen arbejdede her med at snitte gruber for, efter arkæologernes optegning og fotodokumentation af profilet, at udgrave gruberne. Kildedaludgravningen sluttede for gravegruppen og mange andre interesserede med en udgravningsvandring, hvor Lotte Sparrevohn især fortalte om udgravningsdelen nord for Målev Byvej. Her var interessante fund af dyrekogler, stolpehuller fra et hus og en brønd, der indeholdt mange dyrekogler. Lotte Sparrevohn holdt efter nogle ugers skrivebordsarbejde med fundene på Kroppedals Museum et mere sammenfattende og meget spændende foredrag om nogle af de foreløbige resultater fra Kildedaludgravningen.

En anden meget interessant udgravning, som gravegruppen er involveret i, betegnes som Kirstinehøj og ligger ved lufthavnen i Tårnby. På pladsen er et interessant dødishul med mange

knoglefund. Keramikfund fra denne plads peger på, den stammer fra perioden Førromersk jernalder, hvilket passer fint med, at der for nogle år siden ganske tæt på blev udgravet en Førromersk jernalder landsby. Gravegruppen har i nogle måneder gravet i gruber, der har været brugt til lertagning til keramik og lerklining af huse samt gruber, der formodes at have været vandbassiner til rødding af hør- og nældestængler. Landsbyen har måske haft en produktion af hørstof, det vil de kommende undersøgelser af jordprøver kunne vise. Det er sjældent, at man finder spor efter hørproduktion fra denne periode, derfor afventes resultatet med stor interesse. Gravegruppen har i affaldsopfyldningen af gruberne fundet forskellige slags dyreknogeter, keramikfragmenter, der kan være daterende for perioden og eventuelt lidt slagge. Ud over selve gravningen på den store Kirstinehøjplads vandsolder gravegruppen også, nemlig ved en vandsoldningscontainer med plads til fire soldere. Her går arbejdet ud på at finde de meget små, men vigtige fund fra udvalgte gruber fx holder vi øje med fiskeknogeter, fiskeben og fiskeskæl. Skulle du som medlem af Tværpilen være interesseret i at prøve at komme med ud at grave, kan du kontakte Julia eller Nina. Alle er velkomne!

DETEKTORGRUPPEN

Spænder kan være spændende

Når man går med detektor, finder man hurtigt ud af, at spænder også er andet end fibler.

Fibler kan der være langt i mellem.

Heldigvis er der mange, som bliver fascineret af andre typer spænder. Der findes utallige udgaver af skospænder og bæltespænder helt tilbage til oldtiden og de kan ofte tidsbestemmes ret præcist, da det var et modefænomen.

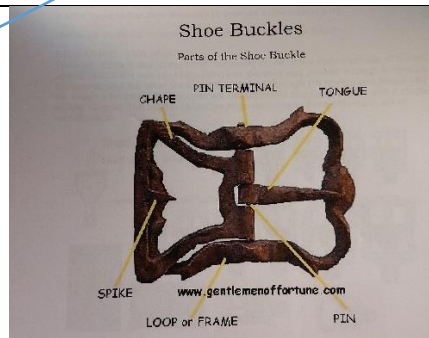
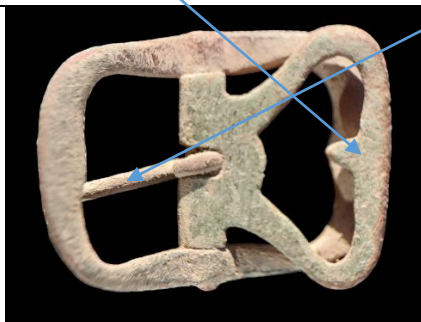
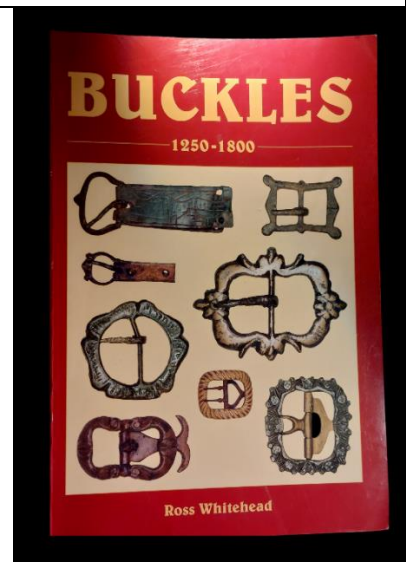

Jeg havde ikke troet, at jeg skulle begynde at følge en Facebook gruppe "Detektor Spænder" og anskaffe en bog om diverse spænder.

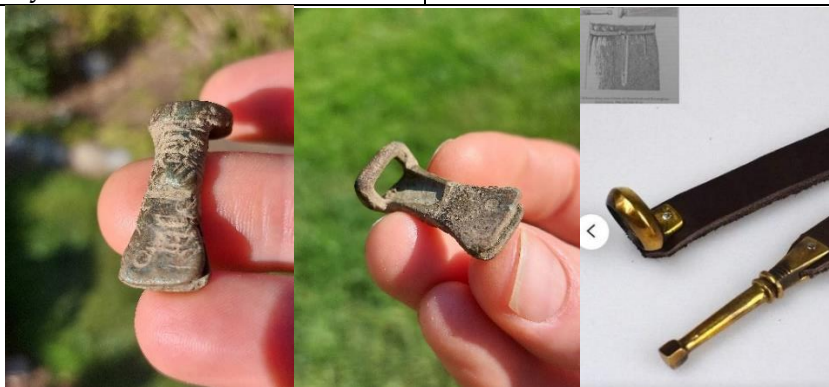
Men som med andre fund er det spændende at finde et match til sit fund.

Her er det et spænde, som hovedsagelig blev anvendt i perioden 1690-1720.

Det er fra undersiden af bæltet fastgjort med en grydeformet enhed med en tap (spike) og fra oven med en tunge (tonque)

I perioden 1660-1720 udviklede den nederste fastgørelse sig fra ankerformet med 2 små fastgørelsesender til grydeformet med en central fastgørelse i takt med, at spændernes størrelse blev større og krævede bedre styrke.

Et bæltespænde kan også være Danefæ, hvis det er tilstrækkeligt gammelt. Mit bedste bæltespænde er dette fra Vikingetiden, som har været nittet på et bælte. Den modsatte ende af bæltet blev trukket igennem og blev tynget ned af vægten. Se rekonstruktion fra Hedeby.

Roskildevejs 250 års-jubilæum.

Tværpilen havde en stand i Albertslund

Vi havde taget 3 af vores kasser med stenværktøjer med. Værktøjerne er fundet på E. Olsens Enkes Marker ved Høje Taastrup. Der har været bebyggelse siden stenalderen, altså over 10000 år. Anders Jespersen demonstrerede hvordan man bruger en detektor og viste nogle af hans fund frem. Vores stand var rimeligt godt besøgt. Bestyrelsen håber, at det eventuelt kan give lidt flere medlemmer.

FOREDRAG

Spændingsroman vækker jernalderen til live

Foredrag ved forfatter og videnskabsjournalist Henrik Olsen

Onsdag den 17. januar 2024 kl. 19.30, Taastrup Medborgerhus, Taastrup Hovedgade 71

Fyrsten fra Ishøj og andre af jernalderens mægtige fyrster bliver spillevende i forfatteren Henrik Olsens spændingsroman 'Fyrstens fald', som udkom på forlaget Attika i august 2023.

Vi skal 1800 år tilbage i tiden, til romanens Hedeland – det som i dag er Københavns Vestegn. Vi skal møde magtfulde fyrster, mystiske åndemanere, slaver på samfundets absolutte bund, alliancer med romerne og drabelige slag om rigdom og magt.

Romanen tager udgangspunkt i virkelige fund fra jernalderens Danmark og kæder dem sammen til en medrivende fortælling, hvor alliancer bliver til brud og venskab avler fjendskab.

En af de vigtigste inspirationskilder til romanen er Fyrsten fra Ishøj, som blev fundet i Torslunde i 2007 og er udstillet på Bredekærgård i Tranegilde.

I foredraget vil Henrik Olsen fortælle, hvordan det er at levendegøre fortiden, hvilke inspirationskilder han har anvendt, og hvordan den omfattende research er grebet an.

Mennesket fra Afrika

De tidlige faser i menneskets udvikling – før Homo sapiens kom til Europa.

Medlemsaften med Erni Lundberg, Furesø Arkæologigruppe

Tirsdag 19. marts 2024 kl. 19.30, Taastrup medborgerhus, Taastrup hovedgade 71

Det er yderst sjældent, at man har adgang til at få fingrene i redskaber, der er frembragt af de allertidligste mennesker i Afrika. Der er tale om redskaber, hvor de ældste er fremstillet for rundt regnet et par millioner af år siden. Denne enestående chance har Tværpilens medlemmer nu fået, når vi får besøg af Erni Lundberg fra Furesø Arkæologigruppe. Erni har besøgt flere af de ældgamle lokaliteter, og han har desuden sat sig dybt ind i emnet. Vi får i dette arrangement mulighed for at fordybe os i den seneste viden om de tidlige faser i menneskets udvikling – afgrænset til tiden før Homo sapiens kom til Europa. Det kommer til at foregå som en spørgetime omkring et bord med autentiske arkæologiske genstande, som man kan røre ved og bruge som ledetråde for en samtale om de første menneskers formodede levevis. Oldsagerne er overfladefund fra Sydeuropa, Nordafrika og Østafrika, der er opsamlet i samspil med Furesø Arkæologigruppe. Typerne repræsenterer Homo habilis, Homo erectus, Homo neanderthalis og Homo sapiens. Deltagerne får tilbudt adgang til det tilhørende baggrundsmateriale opdateret med de seneste erkendelser vedrørende vores oprindelse.

Nye udgravninger i Sønderjylland

Foredrag ved arkæolog Ditte Krøner.

Mandag 22. april 2024 kl. 19.30, Taastrup Medborgerhus, Taastrup Hovedgade 71

Som arkæolog kommer man ud for udgravninger, der udvider den viden, som man allerede har, og som lægger flere brikker til puslespillet om forhistorien. I dette foredrag skal vi på opdagelse i forhistorien i det slesvigske område, både nord og syd for den dansk-tyske grænse. Vi skal høre om, hvilke spændende fund arkæologerne har gjort i løbet af de sidste år. Vi skal undersøge forskelle og ligheder i den materielle kultur i områderne, vi i dag kalder Sønderjylland og Sydslesvig.

BESTYRELSEN

Formand: Ann Welling, tlf: 26 13 91 47

Næstformand: Julia Bjørneboe, tlf: 93 80 80 94

Kasserer: Edith Rosenberg, tlf: 40 85 27 71

Sekretær: Bente Larsen, tlf: 28 93 94 67

Bestyrelsesmedlemmer:

Jørgen Nielsen, tlf: 22 43 62 72 , Anders Jespersen, tlf: 60 76 54 81

Suppleanter:

Kirsten Rajakumar, Thomas Jeppesen, Boris Pogacar, Knud Benkjær

Revisor:

Ninna Thomsen, 31 39 29 10, **Revisorsuppleant:** Jens V. Bruun

KONTAKTPERSONER

Gravegruppen : Julia Bjørneboe, 93 80 80 94 og Nina Nyberg, 60 93 77 34

Detektorgruppen: Julia Bjørneboe, 93 80 80 94

Redaktionsgruppen: Ann Welling, 26 13 91 47, Kirsten Rajakumar

Alle i bestyrelsen samt kontaktpersoner kan kontaktes på bestyrelse@tvaerpilen.dk

KONTINGENT

Kontingent for 2024 bedes indbetalt senest den 1. marts 2024

Medlemstype og pris 2024

Enkelt 250 kr. , Familie 400 kr. Studerende, 125 kr.

Betalingsform

Kontooverførsel: reg.nr. 1551 konto nr. 5684382. **Vi medsender ikke mere girokort**

Kontingent bedes af nye medlemmer indbetalt hurtigst muligt efter indmeldelse.

Og vi opfordrer alle til at indsende deres email-adresse til bestyrelsen på bestyrelse@tvaerpilen.dk.

NYT FRATVÆRPILEN

TVÆRPILENS HJEMMESIDE www.tvaerpilen.dk

TVÆRPILENS NYHEDSBEV

udgives 4 gange om året – 1. marts, 1. maj, 1. oktober og 1. december.

Den elektroniske udgave af *Nyt fra Tværpilen* er gratis og suppleres lejlighedsvis med en "husk at". Tilmeld dig ved at maile "Nyhedsbrev" og din mailadresse til Bente Larsen:

larsen.bente@gmail.com. Ønsker du *Nyt fra Tværpilen* i papirudgave, sendes det som

almindeligt brev og koster 40 kr. om året. Beløbet kan eventuelt betales sammen med

kontingentet. Tilmeld dig hos Bente Larsen på 28939467. Husk at meddele os eventuelle

ændringer i dine post- og mailadresser. Stof til *Nyt fra Tværpilen* skal fremsendes senest en uge før udgivelsen.

TVÆRPILENS PROGRAM

Programmet udsendes 2 gange om året, i januar og juli.

Flere af medlemmerne har udtrykt ønske om, kun at modtage Tværpilens program digitalt. Hvis du ønsker dette, så giv besked til Bente Larsen larsen.bente@gmail.com eller telefon 28 93 94 67. Hvis du fortsat ønsker at få programmet på papir med posten, skal du ikke foretage dig noget. Programmet ligger også på vores hjemmeside..

ARKÆOLIGIFORENINGER VI SAMARBEJDER MED:

Deres programmer og aktiviteter kan ses på deres hjemmesider:

FLÆKKEN: www.flaekken.dk

VÆRLØSE-GRUPPEN:

www.vaerloesehistorie.dk/arbejdsgrupperne/fureso-arkaeologigruppen

KALUNDBORG:

www.vestmuseum.dk/museumsforeningerne/kalundborg-arkaeologiforening

KROPPEDAL MUSEUM: www.kroppedal.dk

DANSKE AMATØRARKÆOLOGER: www.arkaeologi-sda.dk

Tværpilen er medlem af DAA, Danske Amatør Arkæologer, der dels arrangerer rejser og ture, og dels udgiver et glimrende blad Fund & Fortid, der udkommer 4 gange årligt. Et abonnement koster 260 kr. Se DAA's hjemmeside www.arkaeologi-sda.dk

FACEBOOKSIDEN

Vi har lavet vores facebookside om, så den nu er tiltænkt både detektor- og gravegruppen. Siden kan findes her: [Tværpilen Medlemsside | Facebook](#)

Det drejer sig om en side kun for medlemmerne af foreningen, så I skal anmode om optagelse. Lige som på vores hjemmeside, kan I på siden finde kommende aktiviteter, men I kan også selv slå jeres fund op og skrive med hinanden eller invitere hinanden ud til grave- eller detektorture. Siden tæller for tiden 38 medlemmer.

OPGAVER FOR TVÆRPILEN INDENDØRS PÅ KROPPEDAL MUSEUM

Der er mulighed for at hjælpe Kroppedal museum med indendørs-aktiviteter, og arkæologerne ville være meget glade for at få hjælp. Arbejdet er nødt til at foregå i arkæologernes arbejdstid, dvs. mellem 8 og 16, og på Kroppedal.

Opgaver: Afrensning af detektorfund (ikke danefæ), nummerering af genstande; evt. tegning af jerngenstande (hvis der er en kunstner iblandt jer :-)). Mht. de sidstnævnte opgaver vil I indledningsvis få en introduktion af Kroppedals konservator Mette, før I kan gå i gang.

Er det noget I kunne tænke jer at hjælpe med? Hvis I har interesse, kontakt Julia.

GENERALFORSAMLING

Ifølge foreningens vedtægt af 1. januar 2007 indkaldes hermed til Tværpilens ordinære, årlige generalforsamling **torsdag den 4. april 2024 kl. 20.00** (foredrag kl. 19.00, se nedenfor) i Taastrup Medborgerhus, Taastrup hovedgade 71, Taastrup

Dagsorden ifølge vedtægt:

1. Valg af dirigent
2. Bestyrelsens beretning
3. a. Regnskab til godkendelse (decharge)
b. Budget og kontingent for det kommende år
4. Forslag (fremsendes til formanden senest 22. marts)
5. Valg
6. Eventuelt

Ad 3. Regnskab. Det reviderede regnskab vil foreligge på mødet

Ad 5. Ifølge vedtægterne er 3 bestyrelsesmedlemmer på valg i år. Det drejer sig om

Ann Welling (ønsker ikke genvalg), Bente Lasrsen og Edith Rosenberg

Bestyrelsens øvrige medlemmer er Julia Bjørneboe, Jørgen Nielsen, Anders Jespersen, Herudover skal vælges indtil 7 suppleanter, der er på valg hvert år. Suppleanterne er p.t. Kirsten Rajakumar, Thomas Jeppesen, Boris Pogacar og Knud Benkjær

Til slut skal der vælges en revisor og en revisorsuppleant

Konstituering foretages på bestyrelsens første møde.

VEL MØDT!

Odin fra Lejre, Træmanden fra Rude Eskilstrup og Søholtgraven

Foredrag ved arkæolog Nikolaj Wiuff Kristensen, Kroppedal museum

Torsdag 4. april 2024 kl. 19.00, inden generalforsamlingen byder foreningen på kaffe.

Det vil blive diskuteret om Odin fra Lejre forestiller Odin i rustning, om Træmanden fra Rude Eskilstrup er en gudefigur og om Søholtgraven er en volvegrav. Alle tre funds relation til Odin diskuteres. Samtidig er dateringen af Træmanden og Søholtgraven vigtig for tolkningen og skal formentlig rykkes omkring 400 år frem i tid - til vikingetiden.

Træmanden fra Rude Eskildstrup
Foto:Roberto Fortuna og Kira Urem,
Nationalmuseet